

שיחת השבוע

ערב שבת-קודש

פרשת ויגש

הגיליון השבועי לכל יהודי 992

ר' בטבת התשס"ו
(6.1.06)

יוצא לאור על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד — המרכז ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל' 03-9607588 • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

למעלה מבינת אנוש

סבלו של העם היהודי אינו ניתן להבנה. יהודים עונו באכזריות ובלא שום היגיון מימי גלות מצרים ועד ימינו. איננו יכולים להבין זאת, משום שהקב"ה עצמו רוצה שלא נבין

ערה בטבת מייצג את ראשית חורבן הבית ואת התחלת הגלות והסבל של העם היהודי. את ההמשך כולנו מכירים היטב — חורבן הבית הראשון והשני, גלות עם-ישראל, גזרות שמד, רדיפות ופוגרומים, ועד לשואה האיומה של יהדות אירופה אך לפני כשישים שנים. ואם חשבנו אחרי השואה למצוא מעט שלווה ונחת, עינינו הרואות שלא זכינו אפילו ליום אחד של שקט, ובכל עת חזמן עלינו להילחם במבקשי נפשנו.

למעשה, אפשר למתוח את נקודת ההתחלה לתקופה קדומה עוד יותר, שעליה מספרת פרשת השבוע — ירידת בני-ישראל למצרים. כאן מתחילה פרשת סבלו של העם היהודי, ומכאן והלאה יהיו קורותיו שזורות בגלויות ובייסורים. והשאלה הגדולה היא, סבל זה — לשם-מה?

ניסיון חסר-טעם

רבים מנסים למצוא תשובות לשאלת השואה. איך אפשר להסביר שואה אימה כזאת, שישה מיליון יהודים, עמו ונחלתו של הקב"ה, מובלים למשרפות כצאן לטבח? איך אפשר להבין את גורלם של מיליון ילדים, תינוקות של בית-רבן, שנרצחו באכזריות במיתות משונות ונוראות?

אבל האמת היא, שהשואה, למרות מפלצותיה, אינה אלא חוליה אחת בשרשרת סבלו של העם היהודי לאורך כל ההיסטוריה. יהודים עונו ונהרגו באכזריות ובלא שום טעם והיגיון מימי גלות מצרים ועד ימינו. לא רק את נוראות השואה איננו מבינים, אלא גם את מעשי הרצח והחבלה שפקדו אותנו כאן, בארץ הזאת, מימי הפדאיונים, דרך ילדי מעלות ואביבים, ועד פיצוץ האוטובוסים וההתאבדויות בקניונים בשנים האחרונות.

הניסיון לתת תשובות היגיוניות לשאלות האלה הוא חסר טעם. הוא דומה למאמצים שנעשו כדי להסביר בהיגיון את האנטישמיות. היו שחשבו כי שנאת הגויים ליהודים נובעת מסיבות כאלה

ואחרות. הם האמינו, שאם רק ישתנו נסיבות מסוימות, האנטישמיות תיעלם. אך מתברר ששום נסיבות אינן עוקרות את האנטישמיות. דיי לראות את יחסו של העולם לישראל כדי לחוש את מלוא עוצמתה של האנטישמיות.

שני הדברים הללו אינם ניתנים להסבר הגיוני, כי שניהם כרוכים זה בזה. שנאת הגויים לעם-ישראל היא העילה הטבעית לסבלו, ומכיוון שאיננו מבינים את תכלית הסבל, איננו מבינים גם את טעם השנאה.

סבל שמעורר זעקה

העובדה שאיננו מבינים את הדברים אין פירושה שאין כאן תכלית ומטרה. זו בדיוק הנקודה שבה אנו נדרשים לענווה גדולה מול הקב"ה. בהפטרת התענית אנו קוראים את הפסוקים: "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכיי... כי גבהו שמים מארץ, כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיכם". זו ההתייחסות הנאותה לסוגיית הסבל והצרות — ענווה עמוקה והכרה פנימית בחוסר יכולתנו להבין את דרכי ה' ואת מחשבותיו.

יתרה מזו: לא זו בלבד שאיננו יכולים להבין את תכלית הסבל והצרות, הקב"ה עצמו רוצה שלא נבין זאת. הוא רוצה שהגלות, על סבלותיה וצרותיה, תהיה בלתי-מובנת בעליל. היא צריכה לעורר בנו זעקה גדולה, תפילה ותחנונים. על-כן עשה הקב"ה את הגלות בדרך כזאת שבאמת אין ביכולת אנוש להבינה.

ואף-על-פי-כן מאמינים אנו באמונה שלמה, כי יש תכלית לסבל הנורא. בבוא הגאולה יתברר, שדווקא צרות הגלות וייסוריה הצמיחו את הטוב הנפלא והנאצל של ימות המשיח. כיום הדבר נשגב מבינתנו, ועם זה מאמינים אנו כי אורה של הגאולה יהיה בו משום מתן פיצוי גדול כל-כך, לכל יחיד שסבל ולכלל עם-ישראל, עד שתתקיים הנבואה, שאז יאמר עם-ישראל לקב"ה: "אודך ה' כי אנפת בל' — תודה לך ה' על שכעסת עלינו וייסרת אותנו. זו אמונתנו וזו נחמתנו.

ספרים

בנין שלם

מאת הרב אביזהר הראל
בהוצאת המחבר

ספר הדרכה לקראת הנישואין, שנועד לזוג הצעיר עצמו ולמדריכי חתנים וכלות. הספר נכתב בשתי רמות: לבעלי רקע תורני ולמי שאינם בעלי רקע כזה. 352 עמ'. 8593700-052

גם אני יכול

מאת הד"ר אברהם לוי ואבי לנדאו
בהוצאת יפה-נוף ירושלים

הספר עוסק בגידול וחינוך ילדים מתוך שילוב צורכי הגוף והנפש. בעיות חינוכיות עלולות להיות תוצאה של תזונה לקויה וקשיים גופניים, ויש גם השפעות הפוכות. 277 עמ'. טל' 050-2991681

מקצה השמים

מאת יוסף מנדלביץ'
בהוצאת ארז

סיפור התקרבותו של המחבר, שהיה מראשי 'מבצע חתונה' ברוסיה הקומוניסטית, לחיי תורה ומצוות. גילוי האמונה, המאבק על שמירת השבת, קיום המצוות היום-יומיות ועוד. 108 עמ'. טל' 02-6514441

צימוקים ושקדים

מאת רחל רוזמרין
בהוצאת פלדהיים

המחברת, העוסקת בהנחיית הורים, מגישה כאן מקבץ של רעיונות המעוררים למחשבה ולדיון, לצד עצות מעשיות לשיפור האווירה המשפחתית. 157 עמ'. טל' 02-6513947

זמני השבוע

ירושלים ת"א חיפה באר-שבע אילת מיר-רוק
 כניסת השבת 4:15 4:29 4:16 4:33 4:36 4:25
 צאת השבת 5:30 5:32 5:30 5:32 5:34 5:29
 פקס: 03-9606169
 אינטרנט: www.chabad.org.il
 דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il
 נדפס בדפוס יד-החמישה כפר-חב"ד, טל' 03-9600280
 אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות
 נא לשמור על קדושת הגיליון

הצער שלפני היציאה לגלות

ולא היה ירא מעצם הירידה לשם, אולם הקב"ה העניק לו כאן הבטחה מיוחדת, ששוללת אפילו חשש רחוק, שמא בני-ישראל יתערבבו בין המצרים, אלא להפך, שדווקא במצרים יהיו "לגוי גדול".

יהודי זועק

ובכל-זאת היה יעקב "מיצר" — הוא חש צער וכאב. אמנם כבר יצא בעבר לחוץ-לארץ, אך דווקא משום שנתנסה בכך, ידע וזכר היטב עד כמה גדול הסבל והצער בגלות. לכן חש את הצער הגדול, כשעמד לצאת שוב לחוץ-לארץ.

וזו גם טענתו של כל אחד ואחד מישראל בזמן הגלות: "עד מתי!". רצונו של יהודי לשבת בשלווה "בארץ מגורי אביו". אין לו עניין במנעמי ארצות הגויים. מה לו ולחוץ-לארץ, מה לו ולגלות! לכן הוא 'מיצר' זועק: "עד מתי!". רצונו וחפצו לשבת בשלווה בארץ-ישראל, בגאולה האמיתית והשלמה על-ידי משיח-צדקו.

(התוודעויות תשמ"ו כרך ב, עמ' 266)

והגיע לבאר-שבע. מכאן שהוא לא חשש מעצם הירידה למצרים, אלא נזקק לעידודו של הקב"ה בגלל סיבה אחרת — ש"היה מיצר על שנזקק לצאת לחוצה לארץ".

אמנם היציאה לחוץ-לארץ לא הייתה דבר חדש בעבור יעקב, שכבר שהה עשרים שנה בבית לבן, בחרן. גם אברהם, סבו, ירד למצרים מפני הרעב. אולם הירידה הפעם הייתה שונה: יעקב ידע שזו אינה יציאה זמנית, כפי שהייתה אצל אברהם וכפי שהייתה יציאתו לחרן. הוא ידע שלא ישוב בחייו לארץ-ישראל, וכפי שהקב"ה מבשר לו — "ויוסף ישית ידו על עיניך". לכן חש צער.

הבטחה האלוקית

כדי למעט את צער הבטיח לו הקב"ה: "כי לגוי גדול אשימך שם". כאשר בני-ישראל יורדים למצרים, אף שהם עתידים להתגורר בארץ גושן, בנפרד מהמצרים, יש בכל-זאת חשש שיתערבו בתוכם. מבטיח הקב"ה שהם ישמרו על ייחודם, ואף יהיו שם "לגוי גדול".

אמנם יעקב כבר יצא לדרכו, לעבר מצרים,

אחר שיעקב מתבשר כי יוסף בנו חי וכי הוא מושל בארץ מצרים, נענים יעקב ובניו להזמנתו של יוסף, ויורדים מארץ כנען למצרים. בדרך, כשיעקב מגיע לבאר-שבע, מתגלה אליו הקב"ה ואומר לו: "אל תירא מרדה מצרימה, כי לגוי גדול אשימך שם". מפרש רש"י, שדברי העידוד האלה באו משום שיעקב "היה מיצר על שנזקק לצאת לחוצה לארץ".

פירוש זה מעורר כמה שאלות: (א) למה בכלל יש צורך בפירוש כלשהו, כאשר הפסוק מובן לגמרי בלי פירוש. (ב) הפירוש שיעקב "היה מיצר על שנזקק לצאת לחוצה לארץ" אינו מובן, שהרי יעקב כבר שהה עשרים שנה בחוץ-לארץ, בבית לבן. (ג) כיצד מרגיע הקב"ה את חששו זה של יעקב בהבטחה "כי לגוי גדול אשימך שם" — וכי הבטחה זו לא הייתה יכולה להתקיים בארץ-ישראל?

צערו של יעקב

אלא רש"י נזקק לפירוש זה מכיוון שהדבר היה לאחר שיעקב כבר החליט לרדת למצרים וכבר יצא לדרך (כמו שנאמר "וייסע ישראל")

מן המעייין

נושא השבוע: חינוך

לקב"ה, כך יש להתייגע במוח ובלב להשריש בקרב בני הבית את ערכי התורה, ולא לפעול בעניין זה בבחינת יציאה ידי חובה בלבד.

(שיחות קודש)

אמרת השבוע

כדאי להאריך

רבי משה סופר, בעל 'חתם-סופר', היה נוהג להאריך בתפילת שמונה-עשרה. פעם אחת, אחרי התפילה, ניגש אליו אחד המתפללים ואמר: "רבי, האומנם כדאי כל-כך להאריך בתפילה? הנה, בזמן שרבנו התפלל הספקתי לסיים את התפילה וגם ללמוד שני דפי גמרא עם תוספות".

חיך רבי משה והשיב: "חז"ל אמרו שהמאריך בתפילתו מאריכים לו ימיו ושנותיו. אם-כן, על-ידי אריכות התפילה אוכה לחיות יותר, וממילא אוכל להשלים את דפי הגמרא שכביכול 'החמצתי' בגלל אריכות התפילה..."

ולקיים את המצוות כראוי ובשמחה.

(הרבי הרי"צ מליובאוויטש)

מסירות-נפש

על הפסוק "ויגש אליו יהודה" (בראשית מד, יח) אומרים חז"ל כי יהודה היה מוכן להילחם ביוסף, כדי להציל את בנימין. יהודה מסר את נפשו בעבור ילד אחד, והדבר מלמדנו שיש למסור את הנפש בעבור חינוך יהודי של ילד אחד, שיתנהג כפי שראוי ליהודי לנהוג.

(ליקוטי שיחות)

חצי שעה של מחשבה

כשם שהנחת תפילין בכל יום היא מצווה מהתורה, המוטלת על כל יהודי, כך חובה גמורה על כל אדם מישראל לחשוב בכל יום לפחות מחצית השעה על חינוך בניו ובני ביתו. עליו לעשות כל שבכוחו ואף למעלה מכוחו כדי לפעול עליהם שילכו בדרך הנכונה.

(הרבי הרי"ב מליובאוויטש)

להתייגע במוח ובלב

הדוגמה מהנחת תפילין היא מדויקת, כי כשם שהתפילין עניינן לשעבד את המוח והלב

לבוא עם הילדים

"כי איך אעלה אל אבי והנער איננו אתי" (בראשית מד, לג). איך נעלה לפני אבינו שבשמים, בשעה ש"הנער איננו איתי", כשבנינו אינם הולכים בדרך אבותיהם! "כי עבדך ערב את הנער" — הלא אמרנו בנינו ערבים בעדנו! (רבי מאיר מפרמישלין)

לדאוג לקטנים

יש המתבודדים בפינתם ודואגים לעצמם בלבד. מרמזת התורה, שאין דעת המקום נוחה מהם. זהו שנאמר (בראשית מד, כג): "אם לא ירד אחיכם הקטן אתכם, לא תוסיפון לראות פניי" — אם לא תיקחו אתכם את הקטנים, ללמדם ולהדריכם, אין הקב"ה חפץ בכם.

(רבי לוי יצחק מברדיצ'ב)

הצעירים יתבנו

ימים יבואו והדור הצעיר יבוא בתביעה נפשית אל מנהיגיו: מפני-מה לא הוכחתם אותנו על דרכנו? מדוע לא אמרתם לנו את האמת?! מפני-מה לא הוריתם לנו את דרך החיים — כיצד עלינו להתפלל, איך עלינו ללמוד תורה

הטנק שלא ירה

שנים רבות חיו את חייהם יהודי תוניס והאי לרבה הסמוך בשקט ובשלווה. לפרנסתם עבדו בעבודות מגוונות, וניהלו חיי תורה וקהילה מפותחים למדי.

אחד המנהיגים המושרשים ביותר בקרב יהודי תוניס היה העלייה לקבריהם של צדיקים מדורות קדומים, בימי ההילולא שלהם. מוקד נוסף של משיכה היה בית-הכנסת 'לגריבה', השוכן בדרום תוניס, ואשר על-פי המסורת המקומית הונחה בין יסודותיו אבן שהובאה לשם מבית-המקדש הראשון (לאחר שחרב).

בראשית חודש כסלו תש"ג כבשו הגרמנים את תוניס. עד מהרה הוקמו ברחבי מדבר סהרה למעלה משלושים מחנות-עבודה, בסגנון דומה למחנות-העבודה שהוקמו באדמת אירופה.

אלפים מבין כמאה אלף יהודי תוניס נשלחו למחנות האלה. אלה היו, בעיקר, צעירים שכוחם במותניהם. הם נדרשו לעבוד על דש בגדם טלאי צהוב והועבדו בפרך בשירות הצבא הגרמני. עיקר עיסוקם היה בעבודות בנייה וביצורים. רבים מהם מתו בין גדרות המחנות, ממגפות וממחלות אחרות. אלה היו ימים אפלים בתולדות יהודי תוניס. הסיפור שלהן, המסופר על-ידי יוצאי תוניס, היה כעין נקודת-אור באפלת הימים ההם:

בנווה-מדבר בסהרה, 'נווה אל-חמה' שמו, שוכן קברו של הצדיק רבי יוסף אל-מערבי. רבי יוסף היה צדיק, מקובל ומלומד בניסים, ונמנה עם תלמידי האר"ז. הוא נולד במרוקו, ולפני יותר מארבע-מאות שנים עלה לארץ-ישראל והשתקע בצפת. לאחר תקופה שבה למד תורה, כאמור, מפי האר"ז, החליט לשוב לארץ-הולדתו.

את הדרך מארץ-ישראל למרוקו עשה רבי יוסף בשיירת גמלים, שעברה דרך מדבר סהרה. באמצע המדבר נסתלק במפתיע ר' יוסף חיים. הוא נטמן במקום ומצבה גדולה ומפוארת הוקמה על קברו.

סביב הקבר זורמים מעיינות מים חמים, והאזור כולו פורח כגן ירוק באמצע המדבר. תושבי תוניס האמינו כי נווה המדבר מתקיים ומתברך בזכות קברו של הצדיק השוכן בטבורו. הם טיפחו את הקבר, ואף הקימו מעל המצבה ציון גדול. מקום קבורתו של רבי יוסף נהפך עד מהרה למוקד עלייה לרגל. המונים נהרו לשם ביום פטירתו — נר שמיים של חנוכה, ראש-חודש סבת.

להיצמד להוראות

תובעים מיהודי שתהיה לו מסירות-נפש בעבור הזולת. כשם שמי שרואה את חברו טובע בנהר נדרש לסכן את עצמו (על-פי ההגדרות שקובעת ההלכה) כדי להצילו, כך מי שרואה את אחיו טובעים ברוחניות, מתנתקים מחיי יהדות, הוא נדרש לוותר על טובתו שלו ואף על דרגתו הרוחנית כדי להצילם ולקרבם לקיום התורה והמצוות. מצד שני יש קוים אדומים שאסור לחצותם, ובאופן כללי קבעו חז"ל (שבת ד,א) כי "אין אומרים לאדם חטא, כדי שיזכה חברך".

הכלל בעניין זה הוא, שחייבים להיות צמודים להוראות התורה ולא לעשות דברים על דעת עצמנו. לפעמים נדמה לאדם שכדאי לעשות פעולות מסוימות, והוא סומך בזה על דעת עצמו, אך אין הוא יודע שתוצאות מעשיו עלולות לגרום את ההפך הגמור.

לא לוותר

דוגמה מופלאה לכך מביא הרבי מליובאוויטש (תורת מנחם כרך יא, עמ' 187) מכתבי האר"ז (פרי-עץ-חיים שער חג המצות פרק ז) על יוסף הצדיק. הוא אמר למצרים "הא לכם זרע", ובפסוק זה נרמז שהורה להם למול את עצמם. היו לו כוונות נעלות, לפעול במצרים קירוב לקדושה, אבל התוצאה הייתה שבכך הוסיף חיות בקליפות והאריך את גלות מצרים ("ועד כדי כך, שגם אחרי גלות מצרים, עד ביאת המשיח — עדיין סובלים בני-ישראל מההשפעה שהשפיע יוסף לקליפות").

כמרכן מצאנו עניין דומה אצל משה רבנו, שהחליט על דעת עצמו להעלות את ה'ערב רב' ממצרים. גם למשה רבנו היו כוונות נעלות, אך בפועל הביא הדבר לחטא העגל, כפי שאמר לו הקב"ה "שיחת עמך אשר העלית" — ה'ערב רב' שאתה העלית ממצרים הוא שהביא את ההשחתה של ישראל בחטא העגל (ראה שמות רבה פרשה מב).

מכאן עלינו ללמוד הוראה (שם עמ' 189): "דורשים תמיד, שיש לקרב את כולם, מבלי להתחשב במי מדובר. אבל יש לזכור תמיד שלא 'לסגת' בעצמו, והקירוב שמקרבם את הזולת צריך להיות בלי שום פשרות חס ושלום בתורה ומצוות (מובן, שאין המדובר באותם עניינים שמפורש בשולחן-ערוך גופא שמותר לוותר עליהם למשך זמן בשביל תועלת. אבל באותם עניינים האסורים על-פי שולחן-ערוך — אסור לוותר אפילו על שעה אחת, גם בשביל התועלת הגדולה ביותר בקירוב יהודים לקב"ה).

"וכפתגם הידוע, שכאשר אדם טובע רחמנא לצלן, חייבים להצילו, אבל צריך ליזהר שלא לטבוע בעצמו ח"ו (והיינו שיש להיזהר שעל-ידי הושטת 'האצבע' ל'טובע' — לא יתפוס ה'טובע' את כולו ויטביע גם אותו, כי על-ידי שמוותרים על 'אצבע אחת' בשביל קירוב הזולת, אפשר ללכת לאיבוד לגמרי)".

קנאות שלא במקומה

בשנת תשט"ז כתב חסיד לרבי על בעיה שנתקל בה: בבוקר שבת-קודש עבר ליד בית-כנסת, ופנו אליו כמה יהודים וביקשוהו שיהיה שליח-ציבור במניין המוקדם. הוא ראה שרוב הנוכחים אינם שומרי שבת ואפילו עובדים בשבת, אבל בכל-זאת רצו להתפלל במניין. הם ביקשוהו להיות שליח-ציבור, מכיוון שהם-עצמם רגישו כי לא ראוי שמחללי שבת יתפללו לפני התיבה. החסיד ציין, כי אם לא יינעה לבקשה, עלול המניין להתבטל, וקרב לוודאי שחלק גדול מהציבור הזה לא יתפללו כלל.

הרבי השיב לו (איגרות-קודש כרך יא, עמ' רנה): "אין דעתי נוחה מדין קנאות שלא במקום המתאים לגמרי, ואומרים לאדם שיחטא חטא קל בשביל להציל חברו מחטא חמור. ואף שיש אומרים שהוא דווקא במקום שלא יש חלק בחטא חברו, אינו כן במידת חסידות". הרבי מוסיף עוד, ש"אם לא היה ממלא בקשות הנ"ל, נחשב היה בעיניהם לדחייה בשתי ידיים וכו' ומעין חילול השם".

והמפוארת ובציון המרשים שהוקם מעליה, דרש לדעת למי נעשה הכבוד הזה.

הוא שלח את פקודיו לברר את העניין. בדיקה העלתה כי אישה אחת, המתגוררת בבית הסמוך לקבר, היא

עם פלישת כוחות הצבא הגרמניים לאדמת תוניס זרמו שיירות של טנקים אל עומק מדבר סהרה, ומשם לערי המדינה. בדרכה עברה אחת השיירות ב'נווה אל-חמה'. מפקד הכוח הגרמני, שנתקל ראשון במצבה הגדולה

הממונה על שמירת הקבר ועל אחזקתו. עד מהרה התייצבה האישה, ברעדה, לפני המפקד הגרמני.

"של מי הקבר?", הרעים המפקד בקולו. אחד החיילים תרגם לאישה את השאלה.

"של רבי יוסף אל-מערבי, איש צדיק וקדוש", ענתה האישה בהיסוס-מה. המתרגם תרגם את תשובתה, והקצין העלה על פניו מבט של בוז ותיעוב.

חששה האישה שמא יבקש הגרמני לפגוע בקבר, וכדי להקדים רפואה למכה, החלה להלל ולפאר את הצדיק. כמו-כן הוסיפה וסיפרה על העלייה ההמונית לקבר במשך כל השנה, ובמיוחד ביום פטירת הצדיק. ברוב תמימותה לא הבינה האישה, כי בכך רק העצימה את שנאתו היוקדת ממילא של הגרמני לכל דבר יהודי.

במנוח ראש סימן המפקד לחייליו לשלח את האישה מעל פניו. בדקות הבאות התנהג כאחוז אמוק. בדרך-כלל נהג לחלק פקודות לכל עבר. הפעם, כך נראה, החליט, לבצע את זממו בעצמו — בלי שליחים.

הוא רץ אל הטנק שלו, זה שהוביל את השיירה, התניע אותו והחל להתקרב במהירות לעבר מצבת הצדיק. במרחק כמה מטרים מהקבר נעצר, ובכינון ישיר הפנה את קנה הטנק היישר אל המצבה הגדולה. אחר-כך משך את המוט שאמור היה לשגר פגז אל הקבר.

כל אותה שעה עקבו החיילים בעניין רב אחר מפקדם. הם לא הבינו מדוע המצבה הזאת העלתה כל-כך את חמת מפקדם, אך מתוך התבוננות במעשיו ציפו לראותה מתנפצת לרסיסים שיועפו לכל עבר. חלפו שניות, חלפה חצי דקה, חלפה דקה תמימה ומאום לא אירע. הפגז לא נורה.

סמוך מזעם ירד המפקד מהטנק והורה לאחד החיילים לסלק את הטנק הצירה, ולהציב במקומו טנק אחר.

ואולם הטנק של המפקד סירב להישמע לסיבובי ההגה. הוא לא אז — לא ימינה ולא שמאלה, לא קדימה ולא אחורה.

כל ניסיונותיהם של הטנקאים להשיב את הטנק לחיים — נכשלו. הטנק לא אז וגם לא ירה. האם הבין המפקד כי אצבע אלוקים התערבה בנעשה, ובשל כך חדל ממאמציו להפציץ את הקבר? אין לדעת. העובדה היא כי כעבור שעה קלה טיפס המפקד על הטנק השני והשיירה כולה המשיכה בדרכה.

הטנק הדומם שקנהו מכוון אל מצבתו של רבי יוסף אל-מערבי נשאר לעמוד במקום — עדות חיה לנס שהתרחש שם — גם לאחר שהגרמנים עזבו את אדמת תוניס.

(לפי ספרו של יהודה אבן-חיים — 'טלאי בסהרה')

הגבורה היהודית בשואה, שירים וסיפורים

להם שלושה ילדים. אחד מהם, אביו של אהרון, החל כעבור שנים, עם רעייתו, לשמור מצוות. אהרון היה אז ילד כבן עשר.

מסר ערכי לעתיד

"השואה הייתה חלק בלתי-נפרד מהווי החיים בביתנו", הוא אומר. "כשהתבגרת, הבנתי שהשואה היא לא רק מאורע זוויתי מן העבר, שחייבים לזכור, אלא גם אירוע בעל מסר ערכי חזק מאוד לעתיד. אמרתי לעצמי, שאם הגרמנים שואו כל-כך יהודים, רק מפני היותם יהודים, זה הסימן המובהק ביותר לקדושת הנפש היהודית ולהיותנו עמו הנבחר של הקב"ה. כל זה מחייב אותנו מאוד".

ביטוי לדבריו של אהרון אפשר למצוא בקובץ השירים שכתב על השואה – "שירים מהדף הריק של הסוף". את אחד השירים אף הלחין, והוא ישיר אותו באירוע בבנייני-האומה: "מי יודע אם לא, נחלי דמעותיהם הביאונו עד הלום, ובתפילתם מאת ה' – שאלונו, ובמותם ציוו לנו את החיים".

דאָל וקלמנוביץ: אוויר זיכרון שמתאימה לרוחנו

יהדות בגיל עשר

המעמד במוצאי-שבת ישוב סיפורים על הגבורה היהודית של הנספים בשואה עם שירים מתאימים לרוח האירוע. בין הזמרים שיופיעו אהרון רזאל, אהרון (31), נשוי ואב לשלושה, הוא נכדם של מארק ופאני רזאלר, ניצולי שואה מהולנד. בני הזוג רזאלר התחתנו ערב השואה והתגוררו ליד אמסטרדם.

כעבור זמן קצר נשלח מארק למחנה-ריכוז, אך הוא קפץ מהרכבת בשעת הנסיעה. הוא הצליח לשוב לביתו ולרעייתו, והשניים הסתתרו עד סוף המלחמה בביתם של הולנדים רחמנים, מחסידי אומות העולם. בקום המדינה עלו בני הזוג רזאלר ארצה, ונולדו

לקראת עשרה בטבת, שנקבע גם 'יום הקדיש הכללי', יתקיים במוצאי שבת זו, פרשת ויגש, ערב זיכרון ראשון מסוגו לקדושי השואה. המעמד, שייערך בבנייני-האומה בירושלים, ייקרא "זכור, נשיר ונספר לגיבורי השואה", וישתתפו בו הרב ישראל-מאיר לאו וזמרי נשמה.

מאחורי היוזמה עומד דב קלמנוביץ' (48), ראשון נפגעי האינדיפאדה הראשונה (בשנת תשמ"ח), שנשרף במכוניתו ונכווה ברוב חלקי גופו. במהלך החלמתו הקשה והמושכת נדר קלמנוביץ' נדר, להקדיש חלק ניכר מזמנו לענייני הכלל.

זיכרון אלטרנטיבי

קלמנוביץ', ששימש כמה שנים יו"ר 'ארגון נפגעי פעולות איבה', נמנה עם מי שדחפו להחלטה הממשלתית לציין את זכרם של נפגעי הטרור ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל. אולם עם הזמן התברר כי האווירה בטקסי הזיכרון הממלכתיים חילונית מדי, ואינה מתאימה ליהודים שומרי מצוות. בעקבות זאת החליט לקיים "טקסי זיכרון אלטרנטיביים", באווירה יהודית-דתית". לפני שנתיים התקיים טקס צנוע, ובשנה שעברה כבר מילאו משתתפי הטקס את האולם הגדול של בנייני-האומה.

את ההצלחה הזאת קלמנוביץ' מבקש להעתיק עכשיו גם ליום הזיכרון לקדושי השואה (בתאריך שקבעה הרבנות הראשית): "מעבר לבעיות ההלכתיות הכרוכות בטקסים הממלכתיים, כל האווירה שלפיה 'גיבורי' השואה הם אך-ורק מרדכי אנילביץ' (מנהיג המרד בגטו ורשה) ודומיו, אינה לרוחנו. מבחינתנו, יהודי כמו הרב לאו, שניצל כילד והגיע לאן שהגיע, הוא גיבור לא-פחות מאנילביץ'".

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

מעבר לפני המתפלל

שאלה: כיצד ינהג מי שנכנס לבית-הכנסת בשעה שהציבור עומד בתפילת העמידה (שמונה-עשרה)?

תשובה: חז"ל אסרו לעבור בתוך ארבע אמות (כשני מטרים) לפני המתפלל את תפילת העמידה, כדי שלא לבטל את כוונתו. לפי הוזהר, הטעם הוא לפי שהמתפלל לפני המלך קונה לו ארבע אמות לתפילתו. לכן הוזהר אוסר לעבור גם בארבע אמות שמצדדיו. לפי הרמ"א, הוזהר אוסר לעבור לפניו בכל מרחק שהוא, ואחרים חולקים. העומד להתפלל חייב להשתדל למצוא לו מקום שלא יצטרכו לעבור לפניו, ולפחות שלא יאריך בתפילה במקום כזה, כדי שלא להכשיל את הציבור.

כשאדם נכנס לבית-הכנסת בשעה שהציבור עומד בתפילת העמידה, ורוצה להגיע למקומו הקבוע, או למצוא סידור וכדומה – ייזהר שלא יעבור לפני המתפללים. כתב האליה רבא' שהמדקדקים נוהגים, שכשבאים לבית-

הכנסת ורואים שהקהל עומד בתפילה, הם ממתנים בפרוזה עד שהקהל גומר להתפלל בלחש.

בעיה דומה קיימת בתוך בית-הכנסת. מי שסיים את תפילת העמידה, חייב להמתין ולא לפסוע את שלוש הפסיעות שאחריה, עד שהעומד אחריו ישלים את תפילתו ויפסע בעצמו.

ה'אשל אברהם' (מבוטשאטש) מלמד זכות על העוברים, אם המתפלל מכסה את ראשו בטלית או שעוצם את עיניו (ולכן לא נוהג כלל להחמיר במעבר מ'צדדיו שלפניו'), ובפרט אם עושה זאת כוונה, כדי לעלות לדוכן, ואף כל אדם כדי לשמוע קדיש או לענות אמן, וכל-שכן אם יוצא לשירותים. וכמובן אם ייתכן שהמתפלל נמצא כבר ב'אלוקי נצור'. ואכן, בבתי-כנסת צפופים נאלצים לסמוך על כך פעמים רבות.

מקורות: ברכות כז, סע"א. זוהר ח"א קלב, א. שו"ע או"ח סי' קב ס"ד-ה ונו"כ. שו"ע אדמו"ר הזקן שם ס"ד-ה וסי' סט סי' ס"ד. שו"ע-זוהר, כף החיים, אי"א מבוטשאטש, אורחות חיים (מספינקא) ולקט הקמח החדש סי' קכ.

ביטוח הבריאות הטוב במדינה!!!
"גפן מבטחים"
 60% מהציבור בארץ בחר בקרן הפנסיה "מבטחים"
 תשואות גבוהות, אובדן כושר עבודה מלא ויציבות פיננסית
 מהיום גם לך יש את הזכות להצטרף עם כל הכוונות!!!
 1800-39-33-39

פרסום יעיל וקולע
הפרסום בישיחת השבועי
מגיע לכחצי מיליון בני-אדם
מדי שבוע!
פרטים אצל נציגי הפרסום:
 054-7770769 - צבי
 054-7770804 - חיים
חשיפה רחבה ומבטיחה

מעשירים את השבת עם "שולחן שבת"
שולחן השבת שלכם יראה אחרת עם הסדרה המופלאה
 על כל פרשה שלוש-עשרה שיחות ורעיונות, עשירים וקולעים, בעלי מסר ומוסר-השכל, בשפה שווה לכל נפש. מעובדים מאוצר שיחותיו של הרבי מליובאוויטש, המאיר את פרשיות התורה ואת מועדי ישראל באור מקורי ומיוחד להשיג בחנויות הספרים המבחרות. להזמנת כרטיס **אשראי** (ללא תוספת דמי משלוח): **1-700-704120**